

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 1</i>

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 31 серпня 2023р. № 10

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до теоретичного та самостійного вивчення навчальної дисципліни
«Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації» для
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 184 «Гірництво», освітньо-професійна програма
«Маркшейдерська справа»

Рекомендовано на засіданні
кафедри маркшейдерії
протокол від 28 серпня 2023 р. № 7

Розробники:
КОТЕНКО Володимир, КУНИЦЬКА Марина

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 2</i>

КОТЕНКО Володимир, КУНИЦЬКА Марина. Методичні рекомендації до теоретичного та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» спеціальності 184 «Гірництво», освітньо-професійна програма «Маркшейдерська справа» – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. – 12 с.

Рецензенти:

ШЛАПАК Володимир, кандидат технічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри маркшейдерії, Державний університет «Житомирська політехніка».

БАШИНСЬКИЙ Сергій, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т., Державний університет «Житомирська політехніка».

Затверджено на засіданні кафедри маркшейдерії Державного університету «Житомирська політехніка» як методичні рекомендації.

Протокол № 7 від «28» серпня 2023 р.

Затверджено на засіданні вченої ради факультету гірничої справи, природокористування та будівництва Державного університету «Житомирська політехніка».

Протокол № 07 від «30» серпня 2023 р

© КОТЕНКО Володимир

© КУНИЦЬКА Марина

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 3</i>

Зміст

Вступ	4
Змістові модулі	5
Перелік тем для самостійної роботи.....	8
Перелік тем для виконання індивідуальних завдань.....	8
Методи контролю	9
Схема нарахування балів	9
Рекомендована література	10
Інформаційні ресурси	11

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 4</i>

Вступ

Метою дисципліни “Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації” є ознайомлення і засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, які пов’язані з процесом (процедурою) оцінки достовірності геологічної, маркшейдерської, технічної та екологічної звітності гірничого підприємства та відповідності його виробничої діяльності діючим нормативним правовим актам і технічним вимогам в частині надрокористування.

Завдання вивчення дисципліни “Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації” – ознайомити студентів зі змістом нормативних правових актів, що регламентують питання діяльності гірничо видобувних підприємств в області користування надрами; змістом геологічної, маркшейдерської, технічної та екологічної документації гірничого підприємства; порядком розробки та погодження проектної документації (технічний проект розробки, проект рекультивації, оцінка впливу на довкілля план розвитку гірничих робіт і ін.).

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами наступних загальних та спеціальних **компетентностей**.

ЗК2. Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань.

СК4. Здатність до розроблення проектної документації (технічне завдання, технічні пропозиції, ескізний проект, технічний проект, робочий проект) на гірничі та геобудівельні системи.

СК5. Здатність до організації виробничих процесів і технічного керівництва системами та технологіями гірничих і геобудівельних підприємств.

СК6. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності із основними нормативними документами, що стосуються маркшейдерської служби гірничого підприємства.

Результатом вивчення дисципліни є досягнення студентами наступних **програмних результатів навчання**.

РН2. Вільно спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 5</i>

РН9. Розробляти проектну документацію (технічне завдання, технічні пропозиції, ескізний проект, технічний проект, робочий проект) на гірничі та геобудівельні системи.

РН10. Організовувати виробничі процеси і технічне керівництво системами та технологіями гірничих і геобудівельних підприємств.

РН11. Використовувати нормативні документи, що стосуються маркшейдерської служби гірничого підприємства, під час здійснення професійної діяльності.

Змістові модулі

Змістовий модуль 1. Дозвільна документація в сфері користування надрами.

Тема 1.1. Загальні відомості про аудиторську діяльність. Контроль та нагляд за раціональним використанням та охороною надр.

Гірничий аудит, основні поняття та визначення, характеристика аудиторської діяльності. Загальні положення раціонального використання надр. Види користування надрами. Державна політика та державний нагляд і контроль за користування надрами.

Тема 1.2. Порядок державного регулювання гірничих відносин.

Гірничий закон України. Правовідносини у сфері діяльності гірничих підприємств, установ, організацій, гірничих об'єктів, що займаються розвідкою, розробкою, видобутком та переробкою корисних копалин і веденням гірничих робіт, будівництвом, ліквідацією або консервацією гірничих підприємств, науково-дослідною роботою, ліквідацією аварій у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.

Тема 1.3. Порядок державного регулювання гірничих відносин в сфері користування надр.

Кодекс України про надра. Регулювання гірничих відносин з метою забезпечення раціонального, комплексного використання надр для задоволення потреб у мінеральній сировині та інших потреб суспільного виробництва, охорони надр, гарантування при

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 6</i>

користуванні надрами безпеки людей, майна та навколишнього природного середовища, а також охорона прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадян.

Тема 1.4. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами.

Державне регулювання питання надання спеціальних дозволів на користування надрами у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, процедура продовження строку дії, переоформлення, поновлення дії, зупинення дії чи анулювання дозволу та внесення до нього змін. Контроль за дотриманням надкористувачем ліцензійної угоди та спеціальних умов. Аудит документації про надання підприємству спеціального дозволу на користування надрами, угоди до спеціального дозволу на користування надрами, програми робіт.

Тема 1.5. Порядок оформлення і надання гірничому підприємству (користувачу надрами) земельного відводу.

Земельний кодекс України. Регулювання земельних відносин, що виникають при використанні надр. Порядок надання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами. Аудит документації про надання підприємству земельного відводу.

Тема 1.6. Технічний проект гірничого підприємства і його відповідність фактичному стану гірничих робіт.

Зміст технічного проекту розробки родовища корисної копалини. Порядок розробки і погодження технічного проекту розробки родовища корисної копалини. План розвитку гірничих робіт, його зміст, порядок розробки та погодження. Аудит відповідності фактичного стану гірничих робіт технічному проекту розробки родовища корисної копалини та плану розвитку гірничих робіт.

Тема 1.7. Оцінка впливу на довкілля від діяльності пов'язаної з видобування корисних копалин.

Закон України про оцінку впливу на довкілля. Правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	Екземпляр № 1	Арк. 12 / 7

природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності пов'язаної з видобуванням корисних копалин. Порядок проведення та погодження оцінки впливу на довкілля пов'язаної з видобуванням корисних копалин. Аудит післяпроектного моніторингу.

Змістовний модуль 2. Забезпечення раціонального і безпечного користування надрами.

Тема 2.1. Раціональне використання мінеральних ресурсів і охорона надр. Аудит стану мінерально-сировинної бази та забезпеченості гірничого підприємства запасами корисних копалин різних категорій. Видобування, погашення та списання запасів, облік втрат корисних копалин. Характеристика технічної документації гірничого підприємства про облік стану і руху запасів корисних копалин. Аудит технічної документації про видобуток і втрати корисних копалин і списання їх запасів з обліку гірничого підприємства.

Тема 2.2. Екологічна безпека гірничого підприємства. Рекультивация земель, порушених гірничими роботами. Аудит виконання планів рекультивации земель, порушених гірничими роботами, на гірничому підприємстві. Гірничо-екологічний моніторинг діяльності гірничого підприємства. Аудит інформації, отриманої при проведенні гірничо-екологічного моніторингу, та виконання заходів щодо усунення виявлених порушень екологічних.

Тема 2.3. Промислова безпека гірничого підприємства. Аудит технічної документації з організації та проведення спостережень за деформаціями гірських порід на розрізах і кар'єрах. Аудит технічної документації з організації та проведення спостережень за безпекою гірничих робіт у небезпечних зонах.

Тема 2.4. Ліквідація і консервація гірничих підприємств. Аудит гірничого підприємства, наміченого до ліквідації або консервації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 8</i>

Перелік тем для самостійної роботи

1. Гірничий закон України
2. Кодекс України про надра
3. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами
4. Порядок розпорядження геологічною інформацією
5. Правила охорони праці під час розробки родовищ корисних копалин відкритим способом
6. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки
7. Перелік корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення

Перелік тем для виконання індивідуальних завдань

1. Види користування надрами. Плата суб'єктів господарської діяльності за користування надрами.
2. Порядок державного нагляду і контролю за користування надрами.
3. Порядок отримання спеціального дозволу на користування надрами.
4. Ліцензійні умови користування надрами, як складова частина спеціального дозволу на користування надрами.
5. Порядок отримання і оформлення гірничим підприємством земельного відводу.
6. Структура і зміст технічного проекту розробки родовища корисної копалини.
7. Порядок експертизи технічного проекту розробки родовища корисної копалини.
8. Порядок складання і погодження плану розвитку гірничих робіт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	Екземпляр № 1	Арк. 12 / 9

9. Оцінка відповідності сучасного стану гірничих робіт технічному проекту розробки родовища корисної копалини і плану розвитку.

10. Оцінка мінерально-сировинної бази гірничого підприємства.

11. Порядок обліку, погашення та списання запасів корисної копалини.

12. Порядок складання і погодження проекту рекультивациі земель порушених гірничими виробками.

13. Гірничо-екологічний моніторинг діяльності гірничого підприємства.

14. Порядок оформлення і погодження технічної документації на виконання робіт з підвищеною небезпекою.

15. Гірничий аудит гірничого підприємства наміченого до ліквідації або консервації.

Індивідуальне науково-дослідне завдання може отримати кожний студент (за бажанням) з метою підвищення кількості набраних балів.

Методи контролю

При вивченні дисципліни “Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації” використовуються наступні методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне науково-дослідне завдання; підсумковий тестовий екзамен.

2. Для контролю і оцінювання практичних занять: модульні практичні роботи, оцінка за семінарські виступи.

Схема нарахування балів

Змістовий модуль 1						
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7
60						
8	9	9	8	8	9	9

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	Екземпляр № 1	Арк. 12 / 10

Змістовий модуль 2			
T2.1	T2.2	T2.3	T2.4
40			
10	10	10	10

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі форми навчальної діяльності, що оцінюються. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом вивчення дисципліни (за семестр), за поточне тестування, модульні контрольні роботи, виконання практичних завдань, оцінку (бали) за індивідуальне науково-дослідне завдання – становить 100 балів.

Рекомендована література

Базова:

1. Гірничий закон України 1127 від 06-10-1999 (зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>.
2. Кодекс Про надра 132-94 від 27-07-1994 (зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами від 30.05.2011 №615 (зі змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України Питання розпорядження геологічною інформацією від 07.11.2018 №939 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/939-2018-%D0%BF>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Положення про Державну службу геології та надр України від 30.12.2015 р. №1174 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 11</i>

від 12.12.1994 №827 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/827-94-%D0%BF>.

7. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження критеріїв, за якими визначаються незначні запаси корисних копалин від 11.08.2000 №1257 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1257-2000-%D0%BF>.

8. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.08.2011 №303 Про затвердження Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1097-11>.

9. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 18.03.2010 №61 Про затвердження Правил охорони праці під час розробки родовищ корисних копалин відкритим способом <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-10>.

10. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки від 26.10.2011 №1107 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-%D0%BF>.

Інформаційні ресурси

1. ВР України: www.rada.gov.ua
2. КМ України: <http://www.kmu.gov.ua/control>
3. Державна служба геології: <http://www.geo.gov.ua>
4. ДНВП Геоінформ України: <http://www.geoinf.kiev.ua>
5. ДКЗ України: <http://www.dkz.gov.ua>
6. Держгірпромнагляд України: <http://dnop.gov.ua/index.php/uk>
7. Міністерство екології та природних ресурсів України: <http://www.menr.gov.ua>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.06- 05.02/3/184.00.2/М/ОК10- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. 12 / 12</i>

КОТЕНКО Володимир
КУНИЦЬКА Марина

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до теоретичного та самостійного вивчення навчальної дисципліни
«Гірничий аудит, розробка та погодження проектної документації» для
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 184 «Гірництво», освітньо-професійна програма
«Маркшейдерська справа»

Рецензенти: ШЛАПАК Володимир
БАШИНСЬКИЙ Сергій

Електронне видання

Державний університет «Житомирська політехніка»
10005, Житомир, вул. Чуднівська 103